

ROBINS И ДР.

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

25 януари 2007 година *

По дело C-278/05

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Обединеното кралство) с акт от 22 юни 2005 г., постъпил в Съда на 6 юли 2005 г. в рамките на производство по дело

Carol Marilyn Robins и др.

срещу

Secretary of State for Work and Pensions,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: г-н С. W. А. Timmermans, председател на състав, г-н J. Klučka, г-жа R. Silva de Lapuerta, г-н J. Makarczyk и г-н L. Bay Larsen (докладчик), съдии,

* Език на производството: английски.

генерален адвокат: г-жа J. Kokott,
секретар: г-жа M. Ferreira, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 1 юни 2006 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за г-жа Robins и др., от г-н I. Walker, solicitor, г-н D. Anderson, QC, и г-н P. Newman, barrister,
- за правителството на Обединеното кралство, от г-жа C. White, в качеството на представител, подпомагана от г-н D. Pannick и г-н D. Wyatt, QC, както и от г-н R. Hitchcock и г-жа K. Smith, barristers,
- за Ирландия, от г-н D. J. O'Hagan, в качеството на представител, подпомаган от г-н P. McGarry, BL,
- за нидерландското правителство, от г-жа H. G. Sevenster, в качеството на представител,
- за Комисията на Европейските общности, от г-н G. Rozet и г-н J. Enegren, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в заседанието на 13 юли 2006 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 8 от Директива 80/987/ЕИО на Съвета от 20 октомври 1980 година за сближаване на законодателствата на държавите-членки относно закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежоспособност на техния работодател (ОВ L 283, стр. 23; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 197, наричана по-нататък „Директивата“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-жа Robins и 835 други лица, осигурени в две частни пенсионни схеми, създадени от компания (наричани по-нататък общо „ищци в главното производство“), и Secretary of State for Work and Pensions, компетентен по въпросите на заетостта и пенсиите в Обединеното кралство, във връзка с намаляването на техните права на обезщетения за старост, дължащо се на неплатежоспособността на техния работодател.

Правна уредба на спора

Общностно законодателство

- 3 Член 1, параграф 1 от Директивата гласи:

„Настоящата директива се прилага за вземания на работниците и служителите, произтичащи от трудови договори или от трудови правоотношения, и съществуващи срещу работодатели, които се намират в състояние на неплатежоспособност по смисъла на член 2, параграф 1.“

4 В член 2 от Директивата се посочва:

„1. По смисъла на настоящата директива се приема, че работодател е в състояние на неплатежоспособност:

а) когато е поискано откриването на процедура, предвидена от законите, подзаконовите и административните разпоредби на съответната държава-членка, която засяга имуществото на работодателя и цели колективното удовлетворяване на кредиторите, и която позволява да се разгледат вземанията по член 1, параграф 1,

и

б) когато органът, който е компетентен съгласно споменатите закони, подзаконови и административни разпоредби:

— е решил да открие процедурата или

— е установил, че предприятието или дейността на работодателя е окончателно прекратена и че наличното имущество е недостатъчно за основателното откриване на процедурата.

2. Настоящата директива не засяга националното право по отношение на определянето на понятията „работник или служител“, „работодател“, „заплащане“, „придобито право“ и „евентуално право“.

- 5 Съгласно член 3 от Директивата държавите-членки приемат необходимите мерки, така че, ако в член 4 не е предвидено друго, гарантиращите институции да осигурят изплащането на дължимите вземания на работници или служители, които произтичат от трудови договори или от трудови правоотношения и се отнасят до заплащане за периода, предшестващ определена дата. По избор на държавите-членки тази дата е една от датите, предвидени в параграф 2 от посочения член 3.
- 6 По силата на член 4, параграфи 1 и 2 от Директивата държавите-членки имат възможността да ограничат задължението за плащане на гарантиращия орган, посочено в член 3, до изплащане на дължимите вземания в размер на възнаграждението за период от три месеца, осемнадесет месеца или осем седмици в зависимост от случая.
- 7 Съгласно разпоредбата на член 7 „[Д]ържавите-членки приемат необходимите мерки, за да гарантират, че невнасянето в осигурителните институции на задължителните вноски, дължими от работодателя по силата на националните законно установени социално-осигурителни схеми, преди изпадането му в неплатежоспособност, не засяга правото на вземане на работниците или служителите срещу тези осигурителни институции, доколкото вноските за сметка на работника или служителя са били предварително начислени върху изплатените възнаграждения“.
- 8 Съгласно разпоредбата на член 8 „[Д]ържавите-членки гарантират, че са взети необходимите мерки за закрила интересите на работниците и служителите и на лицата, напуснали предприятието или дейността на работодателя към датата на изпадането му в неплатежоспособност, по отношение на техните придобити права или на техните евентуални права във връзка с обезщетения за старост, включително за вземанията на наследниците, по силата на допълнителни пенсионни схеми, създадени от една компания или между компании, които съществуват извън националните законно установени социалноосигурителни схеми“.

- 9 Член 9 гласи, че Директивата не засяга правото на избор на държавите-членки да прилагат или да въвеждат закони, подзаконови или административни разпоредби, които са по-благоприятни за работниците или служителите.

Национална правна уредба

Гарантиране на вноските в пенсионните схеми

- 10 По силата на Employment Rights Act 1996 и на Pension Schemes Act 1993 (наричан по-нататък „PSA 1993“) Redundancy Payments Directorate извършва плащания от National Insurance Fund (наричан по-нататък „NIF“) за сметка на Secretary of State for Trade and Industry, за да защити правата на бившите работници в случай на неплатежоспособност на техния работодател. По този начин той става кредитор в колективното производство, открито срещу работодателя, на мястото на работниците и служителите.
- 11 Член 124 от PSA 1993 дава възможност за плащане на „съответните вноски“ към пенсионна схема чрез финансиране от NIF в случай на спиране на плащанията от неплатежоспособен работодател.
- 12 „Съответните вноски“, определени в член 124, параграф 2 от PSA 1993, са вноските, дължими:

— от работодателя за негова сметка, или

- за сметка на работника или служителя, при условие че работодателят реално е удържал от възнаграждението сума в този размер като вноска на работника или служителя.
- 13 Размерът на вноските, дължими от работодателя за негова сметка, е определен в член 124, параграф 3 от PSA 1993 като най-малката сума измежду:
- сумата, която към датата, на която работодателят е изпаднал в неплатежоспособност, е била дължима през последните дванадесет месеца, предхождащи тази дата,
 - когато обезщетенията от схемата се изчисляват спрямо възнаграждението на осигуреното лице — сумата, удостоверена от актюер като необходима за покриване на задълженията, възникнали в момента на ликвидацията в полза на работниците и служителите на дружеството или за тяхна сметка, и
 - 10 % от общия размер на изплатените или дължими възнаграждения на работниците или служителите през дванадесетте месеца, предхождащи датата на изпадане в неплатежоспособност.
- 14 Сумата, която може да бъде претендирана като неизплатени вноски за сметка на работник или служител, е определена в член 124, параграф 5 от PSA 1993 като съответстваща на сумите, удържани от възнаграждението през дванадесетте месеца, предхождащи датата на изпадането в неплатежоспособност.

- 15 Член 177, параграф 2, буква б) от PSA 1993 предвижда, че плащанията, извършвани от Secretary of State, се финансират от NIE, а член 127 урежда суброгацията.

Pensions Compensation Board и Fraud Compensation Scheme

- 16 Членове 81—86 от Pensions Act 1995, след изменението му с Welfare Reform and Pensions Act 1999 (наричан по-нататък „РА 1995“), са предвиждали възможност за предявяване на иск за обезщетение във връзка с пенсионните обезщетения от Pensions Compensation Board, когато работодателят е изпаднал в неплатежоспособност и имуществото по схемата е намалено в резултат на престъпление, включващо непочтено поведение („dishonesty“), включително и намерение за извършване на измама („defraud“).
- 17 Съгласно членове 182—189 от Pensions Act 2004 (наричан по-нататък „РА 2004“), считано от месец септември 2005 г. тази схема за обезщетения от Pensions Compensation Board е заменена също в случай на недостиг на активите, дължащ се на измама, с Fraud Compensation Scheme.

Откупуване на права в рамките на общата пенсионна схема

- 18 По силата на член 55 от PSA 1993 след изменението му с член 141 от PA 1995, както и на Occupational Pension Schemes (Contracting-out) (Amount Required for Restoring State Scheme Rights and Miscellaneous Amendment) Regulations 1998 (SI 1998/1397), лицата, осигурени в схеми, отговарящи на определени условия, могат да възстановят изцяло или частично правата си в общата пенсионна схема, когато производството по ликвидация на осигурителната схема е било открито най-рано на 6 април 1997 г. и тази схема не разполага с достатъчно средства.

Държане на финансовите средства на схемата в независим доверителен фонд

- 19 Член 592 от Income and Corporation Taxes Act 1988 е позволявал на работодателите и на работниците или служителите да ползват намаление на данъка за сумите, платени в пенсионни схеми, когато имуществото на схемата е било държано от независим доверителен фонд и следователно не е било на разположение за другите кредитори в случай на неплатежоспособност. Като общо правило допълнителните пенсионни схеми са се съобразявали с това задължение поради предоставяните намаления на данъка.
- 20 От 6 април 2006 г. е отпаднало изискването имуществото на схемите да се държи от независим доверителен фонд, за да се ползва намаление на данъка. Въпреки това в приложение на член 252, параграф 2 от РА 2004, влязъл в сила на 23 септември 2005 г., пенсионните схеми трябва да бъдат организирани под формата на независим доверителен фонд, за да могат управителите да приемат плащания за финансиране на схемата.

„Minimum Funding Requirement“ (MFR) и вземане срещу работодателя

- 21 По силата на член 56 от РА 1995 пенсионните схеми, създадени от една компания, с изключение на някои от тях, трябва да гарантират, че стойността на имуществото им не е по-ниска от размера на техните задължения, изчислени на базата на „Minimum Funding Requirement“.
- 22 Член 75 от РА 1995 и Occupational Pension Schemes (Deficiency on Winding Up etc.) Regulations 1996 (SI 1996/3128), изменени с Occupational Pension Schemes (Minimum Funding Requirement and Miscellaneous Amendments) Regulations

2002 (SI 2002/380) (наричани по-нататък общо „наредби относно недостига на активи“), предвиждат, че ако пенсионна схема, основана на трудовото възнаграждение и създадена от една компания, спрямо която се прилага посоченият член 75, бъде прекратена с ликвидация или ако работодателят е изпаднал в неплатежоспособност по смисъла на посочения член и ако към съответната дата неговото имущество не покрива задълженията му, сумата, съответстваща на разликата, трябва да се разглежда като дълг на работодателя към управителите на тази схема, което позволява на управителите да предявят иски за събиране на дълга.

23 От 6 април 2005 г. член 75 от PA 1995 е изменен с член 271 от PA 2004 и наредбите относно недостига на активи са заменени с Occupational Pension Schemes (Employer Debt) Regulations 2005 (SI 2005/678), изменени с Occupational Pension Schemes (Employer Debt etc.) (Amendment) Regulations 2005 (SI 2005/2224). По същество обаче предходната уредба остава непроменена.

24 Освен това определени вноски, дължими от работодателите към пенсионна схема, създадена от една компания, или към законоустановена схема, представляват привилегирани вземания от категория 4 от приложение 6 към Insolvency Act 1986, и по-конкретно:

— вноските за сметка на работника или служителя към пенсионна схема, създадена от една компания, които са удържани от възнаграждението през четирите месеца, предхождащи датата на изпадането в неплатежоспособност, но които все още не са изплатени от работодателя към схемата, и

— вноските, дължими от работодателя към пенсионна схема, създадена от една компания, в рамките на „contracting-out“ [възможност за избор на лицето да не се осигурява към State Earnings Pension Scheme (SERPS) —

задължителна схема за допълнително пенсионно осигуряване, чрез осигуряване към схема, създадена от една компания], през дванадесетте месеца, предхождащи датата на изпадането в неплатежоспособност, когато тези вноски се уреждат от разпоредбите относно минималната гарантирана пенсия (член 8, параграф 2 от PSA 1993) или относно закриляните от тази схема права (член 10 от PSA 1993).

Спорът по главното производство

- 25 Ишците в главното производство са бивши работници и служители на дружеството ASW Limited, което е в производство по съдебна ликвидация по силата на Определение от 24 април 2003 г.
- 26 Те са били осигурени в пенсионни схеми, финансирани от това дружество, а именно ASW Pension Plan и ASW Sheerness Steel Group Pension Fund (наричани по-нататък „пенсионните схеми“).
- 27 Тези пенсионни схеми имат следните характеристики, общи за всички частни пенсионни схеми, основаващи се на последното възнаграждение:
- обезщетенията, определени като „обезщетения, основаващи се на последното възнаграждение“, се изчисляват на базата на процент за придобиване на пенсионни права, както и върху последното възнаграждение и продължителността на трудовия стаж в дружеството на всяко осигурено лице,
 - осигурените лица плащат вноска, съответстваща на процент от възнаграждението им, и работодателят е длъжен да участва в размера, необходим за запазване и предоставяне на обезщетенията, като по този начин схемите се определят като схеми „с равномерно разпределяне на разходите“,

- дружеството работодател, което ги финансира, е в правото си да информира, че преустановява да плаща вноските, и да открие производство по ликвидация на схемите,

 - считано от момента, в който е открито производството по ликвидация на пенсионните схеми, започват да се прилагат разпоредбите на член 75 от РА 1995, които се отнасят до законоустановен дълг на дружеството към посочените схеми.
- 28 Пенсионните схеми са прекратени през месец юли 2002 г. и са в процес на ликвидация. Техните управители трябва занапред да използват активите на тези схеми, за да гарантират обслужването на обезщетенията за осигурените лица с оглед на някои приоритетни категории, определени от правилата за пенсионните схеми, така както те са изменени със закон. Активите на схемите се използват предпочитателно за гарантиране обслужването на обезщетенията, дължими на онези от осигурените лица, които вече са получавали пенсия към датата, на която е било открито производството по ликвидация на схемите, а след това, доколкото са останали активи — за гарантиране на обслужването на обезщетенията, дължими на осигурените лица, които все още не са получавали пенсия към датата, на която е открито производството по ликвидация на пенсионните схеми.
- 29 Според най-новите изчисления, извършени от актюерите на пенсионните схеми, активите няма да бъдат достатъчни за покриване на всички обезщетения, дължими на всички осигурени лица, и следователно обезщетенията на осигурените лица, които все още не получават пенсия, ще бъдат намалени.
- 30 Като преценяват, че действащата правна уредба в Обединеното кралство не им предоставя равнището на закрила, предписано в член 8 от Директивата, ищците в главното производство предявяват срещу правителството на Обединеното кралство, в лицето на Secretary of State for Work and Pensions, иск за поправка на претърпяната вреда.

31 Сезиран с този спор, High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, решава да спре делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Трябва ли член 8 от Директивата [...] да се тълкува в смисъл, че изисква от държавите-членки да гарантират с всички необходими средства, че правата, придобити от работниците и служителите по силата на допълнителните пенсионни схеми, създадени от една компания или между компании, основаващи се на последното възнаграждение, се финансират напълно от държавите-членки в случай на неплатежоспособност на частния работодател и когато финансовите средства на схемите не са достатъчни за покриване на тези обезщетения?

- 2) При отрицателен отговор на първия въпрос, в достатъчна степен ли са транспонирани изискванията на член 8 в законодателство като действащото в Обединеното кралство, описано по-горе?

- 3) В хипотезата, в която законите разпоредби на Обединеното кралство не са в съответствие с член 8, какъв критерий би следвало да приложи националната юрисдикция, за да определи дали неизпълнението на задължение, произтичащо от общностното право, е достатъчно съществено, за да доведе до възникването на задължение за обезщетение? По-конкретно, достатъчно ли е обикновено неизпълнение на задължение, за да бъде установено наличието на достатъчно съществено нарушение, или е необходимо също така да е налице очевидно и сериозно несъблюдаване от държава-членка на границите на нейната законодателна власт, или пък е необходимо да се приложи друг критерий и при положителен отговор, какъв е той?“

По първия въпрос

32 С първия си въпрос препращащата юрисдикция пита по същество дали член 8 от Директивата трябва да се тълкува в смисъл, че в случай на неплатежоспо-

собност на работодателя и на недостиг на средствата на допълнителни пенсионни схеми, създадени от една компания или между компании, финансирането на придобитите права на обезщетение за старост трябва, от една страна, да се осигури от самите държави-членки, и от друга страна, да бъде пълно?

Становища, представени пред Съда

- 33 Ищците в главното производство поддържат, че структурата на Директивата и редакцията на член 8 от нея налагат на държавите-членки задължението за постигане на определен резултат. Следователно в случай на необходимост придобитите права трябвало да се финансират напълно от тях.
- 34 Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия, Ирландия, Кралство Нидерландия и Комисията на Европейските общности считат, че член 8 от Директивата не изисква от държавите-членки да гарантират напълно правата, придобити от работниците и служителите. Той оставял право на преценка на държавите-членки.

Отговор на Съда

- 35 Следва да се приеме за установено, че редакцията на член 8 от Директивата, доколкото постановява най-общо, че държавите-членки „гарантират, че са взети необходимите мерки“, не налага на тези държави да финансират сами правата на обезщетения, чиято закрила трябва да се осъществи на практика по силата на Директивата.
- 36 Използваните формулировки оставят на държавите-членки право на преценка по отношение на механизма, който следва да бъде възприет за целите на тази закрила.

- 37 Следователно вместо финансиране от държавните власти, държавите-членки могат да предвидят например задължение за осигуряване в тежест на работодателите или създаване на гарантираща институция, за чието финансиране ще определят правила.
- 38 Във връзка с равнището на закрила, изисквано от Директивата, следва да се напомни, че по силата на първото съображение от нея мерките, необходими за закрила на работниците и служителите в случай на неплатежоспособност на работодателя, трябва да се вземат „като се отчита необходимостта от балансирано икономическо и социално развитие в Общността“.
- 39 По този начин Директивата се стреми да постигне равновесие между интересите на работниците и служителите и нуждите от балансирано икономическо и социално развитие.
- 40 Тя цели да осигури на работниците и служителите минимална степен на закрила от общностното право в случай на неплатежоспособност на работодателя (Решение от 19 ноември 1991 г. по дело Francovich и др., C-6/90 и C-9/90, Recueil, стр. I-5357, точка 3), без да засяга съгласно член 9 възможността за прилагане или въвеждане на по-благоприятни разпоредби от държавите-членки.
- 41 Равнището на закрила, изисквано от Директивата за всяка от конкретните гаранции, които тя въвежда, трябва да бъде определено от гледна точка на формулировките, използвани в съответната разпоредба, тълкувани при необходимост с оглед на тези съображения.
- 42 Що се отнася до гарантирането на правата на обезщетения за старост по силата на допълнителните пенсионни схеми, член 8 от Директивата не може да се тълкува в смисъл, че изисква пълно гарантиране на съответните права.

- 43 Безспорно, подобно на член 7 от Директивата, отнасящ се до националните законоустановени социалноосигурителни схеми, и противно на членове 3 и 4 от същата директива, отнасящи се до неизплатените вземания за възнаграждения, посоченият член 8 не предвижда изрично възможност за държавите-членки да ограничават равнището на закрила.
- 44 Отсъствието на изрично указание в този смисъл обаче не предполага само по себе си, независимо от редакцията на съответната разпоредба, намерение на общностния законодател да изисква задължение за гарантиране на всички права на обезщетение.
- 45 Следователно в това отношение трябва да се приеме за установено, че доколкото се ограничава с общо предписание за предприемане на необходимите мерки за „закрила на интересите“ на засегнатите лица, за целите на определянето на равнището на закрила член 8 от Директивата предоставя на държавите-членки широко право на преценка, което изключва задължение за пълно гарантиране.
- 46 Следователно на първия въпрос трябва да се отговори, че член 8 от Директивата трябва да се тълкува в смисъл, че в случай на неплатежоспособност на работодателя и недостиг на средствата на допълнителни пенсионно-осигурителни схеми, създадени от една компания или между компании, финансирането на придобитите права на обезщетения за старост не трябва задължително да бъде осигурявано от самите държави-членки, нито да бъде пълно.

По втория въпрос

- 47 С втория си въпрос препращащата юрисдикция пита по същество дали член 8 от Директивата не допуска съществуването на система за закрила като оспорваната в главното производство.

Становища, представени пред Съда

- 48 Ищците в главното производство изтъкват, че в резултат на нейното прилагане оспорваната национална система може да доведе до намаляване на правата на обезщетение с 80 %. Такава система лишавала член 8 от Директивата от каквото и да било практическо значение. Приетите разпоредби не осигурявали транспониране на Директивата в достатъчна степен.
- 49 Обединеното кралство счита, че различните елементи на оспорваната в главното производство система, описани в точки 10—24 от настоящото съдебно решение, са достатъчни, за да осигурят минималната степен на защита, изисквана от член 8 от Директивата.
- 50 Обединеното кралство добавя, че считано от 1 септември 2005 г., по силата на член 286 от РА 2004 и на Financial Assistance Scheme Regulations 2005 (SI 2005/1986) е създадена схема за финансова помощ — Financial Assistance Scheme (наричана по-нататък „FAS“). Тази схема подпомагала някои лица, осигурени в пенсионни схеми, в случай на неплатежоспособност на работодателя. Тя била приложима спрямо пенсионните схеми, създадени от една компания, за които е открито производство по ликвидация между 1 януари 1997 г. и 5 април 2005 г. Тя допълвала пенсионните обезщетения до размер от приблизително 80 % от предвижданата пенсия.
- 51 Ирландия и Кралство Нидерландия също считат, че разпоредби като тези, приети от Обединеното кралство, представляват правилно транспониране на Директивата.
- 52 По отношение на ищците в главното производство Комисията изтъква, че съществуващата система не е възпрепятствала нанасянето на съществени загуби за техните права. Това положение било трудно съвместимо с целта, предвидена в член 8 от Директивата.

53 Трудно било да се установи с точност равнището на закрила, което налага тази разпоредба. Равнището на закрила, с което се ползват ищците в главното производство, обаче не било достатъчно.

Отговор на Съда

54 Според безспорни данни, съдържащи се в преписката по делото, двама от ищците в главното производство ще получат само съответно 20 % и 49 % от обезщетенията, които са могли да претендират.

55 При липсата на задължение за пълно гарантиране на правото на обезщетение следва да се търси минималното равнище на закрила, изисквано от Директивата.

56 Необходимо е да се изтъкне обаче, че за разлика от членове 3 и 4 от Директивата, чиято редакция дава възможност, независимо от предоставеното на държавите-членки право на преценка, да се определи минималната гаранция, наложена по отношение на неизплатените вземания за възнаграждения (вж. Решение по дело Francovich и др., посочено по-горе, точки 18—20), нито член 8 от Директивата, нито която и да е друга нейна разпоредба не съдържат елементи, позволяващи да се установи с точност минималното равнище на закрила, изисквано за защита на правата на обезщетения от допълнителните пенсионни схеми.

57 Като се вземе предвид изразената от общностния законодател воля, трябва обаче да се констатира, че вътрешноправни разпоредби, които в определени ситуации могат да доведат до гарантиране на обезщетенията, ограничено до 20 % или 49 % от правата, които работникът или служителят е можел да претендира, т.е. до по-малко от половината от тези права, не могат да бъдат считани за съответстващи на определението за „закрила“, използвано в член 8 от Директивата.

- 58 В това отношение следва да се изтъкне, че по безспорни цифрови данни, предоставени от Обединеното кралство на Комисията, през 2004 г.:
- около 65 000 лица, осигурени в пенсионни схеми, са понесли загуби от над 20 % спрямо очакваните обезщетения,
 - около 35 000 от тях, или близо 54 % от общия брой, са понесли загуби, надхвърлящи 50 % от посочените обезщетения.
- 59 Следователно трябва да се направи изводът, че система като създадената от законодателството на Обединеното кралство не осигурява закрилата, предвидена в Директивата, и не осъществява правилно транспониране на член 8 от нея.
- 60 Този извод не се поставя под съмнение от създаването на схема като FAS, считано от 1 септември 2005 г., тъй като схемата е приложима спрямо производствата по ликвидация, открити между 1 януари 1997 г. и 5 април 2005 г.
- 61 В действителност от безспорните данни, съдържащи се в преписката по делото, е видно, че FAS:
- не покрива лицата, осигурени в схемата, на които към 14 май 2004 г. са оставали повече от три години до датата на излизането им в пенсия,
 - е от полза само за около 11 000 от 85 000 лица, осигурени в съответните схеми, които не са излезли в пенсия, т.е. за по-малко от 13 % от общия брой.

- 62 Следователно на втория въпрос трябва да се отговори, че член 8 от Директивата не допуска съществуването на система на закрила като оспорваната в делото по главното производство.

По третия въпрос

- 63 С третия си въпрос препращащата юрисдикция иска по същество да се установи дали в случай на неправилно транспониране на член 8 от Директивата отговорността на засегнатата държава-членка възниква само по силата на това нарушаване на общностното право или тя е обусловена от установяването на очевидно и сериозно несъблюдаване от съответната държава на границите, които са били наложени на нейното право на преценка.

Становища, представени пред Съда

- 64 Ищците в главното производство изтъкват, че наличието на достатъчно съществено нарушение на общностното право предполага очевидно и сериозно несъблюдаване от държава-членка на границите на нейното право на преценка по смисъла на Решение от 5 март 1996 г. по дело Brasserie du pêcheur и Factortame (C-46/93 и C-48/93, Recueil, стр. I-1029, точка 55) единствено в случаите, в които държавата-членка е разполагала с широко право на преценка.
- 65 Те твърдят, че в настоящото дело член 8 от Директивата е налагал на държавата-членка ясно задължение за постигане на определен резултат. Следователно Обединеното кралство не е разполагало с широко право на преценка.

- 66 Те предлагат да се приложи принципът, прогласен в Решение от 23 май 1996 г. по дело *Hedley Lomas* (C-5/94, Recueil, стр. I-2553, точка 28), Решение от 8 октомври 1996 г. по дело *Dillenkofer* и др. (C-178/94, C-179/94 и C-188/94—C-190/94, Recueil, стр. I-4845, точка 25) и Решение от 18 януари 2001 г. по дело *Stockholm Lindöpark* (C-150/99, Recueil, стр. I-493, точка 40), според който в хипотезата, при която съответната държава-членка не е трябвало да избира между различни законодателни възможности и е разполагала със значително ограничено, и дори несъществуващо право на преценка, нарушението на общностното право само по себе си може да бъде достатъчно, за да се установи наличието на достатъчно съществено нарушение.
- 67 Следователно те считат, че липсата на правилно транспониране на член 8 от Директивата представлява нарушение, което е достатъчно съществено, за да ангажира отговорността на държавата-членка.
- 68 Обединеното кралство, Ирландия и Комисията твърдят, че отговорността на държавата-членка е подчинена на условието, поставено в Решението по дело *Brasserie du pêcheur* и *Factortame*, посочено по-горе, за очевидно и сериозно несъблюдаване от съответната държава-членка на границите на нейното право на преценка. Това условие не било изпълнено в конкретното дело по главното производство.

Отговор на Съда

- 69 Според постоянната съдебна практика (вж. по-конкретно посочените по-горе Решение по дело *Brasserie du pêcheur* и *Factortame*, точка 51 и Решение по дело *Hedley Lomas*, точка 25; Решение от 4 юли 2000 г. по дело *Haim*, C-424/97, Recueil, стр. I-5123, точка 36 и Решение от 4 декември 2003 г. по дело *Evans*, C-63/01, Recueil, стр. I-14447, точка 83) отговорността на държава-членка за вреди, причинени на частни лица от нарушение на общностното право, предполага, че:

— целта на нарушената правна норма е да предостави права на частни лица,

— нарушението е достатъчно съществено,

— съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението на задължението на държавата и вредата, претърпяна от увредените лица.

70 Що се отнася до условието за достатъчно съществено нарушение на общностното право, то предполага очевидно и сериозно несъблюдаване от държавата-членка на границите, които се налагат на нейното право на преценка, като елементите, които трябва да се вземат под внимание в това отношение, са по-конкретно степента на яснота и прецизност на нарушената правна норма, както и обхватът на правото на преценка, което нарушената норма предоставя на националните власти (Решение по дело *Brasserie du pêcheur* и *Factortame*, посочено по-горе, точки 55 и 56).

71 При все това в хипотезата, в която държавата-членка не е трябвало да избира между различни законодателни възможности и е разполагала със значително ограничено, и дори несъществуващо право на преценка, обикновеното нарушение на общностното право може да се окаже достатъчно за установяване на наличието на достатъчно съществено нарушение (Решение по дело *Hedley Lomas*, посочено по-горе, точка 28).

72 Следователно правото на преценка на държавата-членка представлява важен критерий за установяване на наличието на достатъчно съществено нарушение на общностното право.

73 Това право на преценка зависи съществено от степента на яснота и прецизност на нарушената правна норма.

- 74 Що се отнася до член 8 от Директивата, от обсъждането на първия въпрос е видно, че поради общия характер на неговата редакция той предоставя на държавите-членки широко право на преценка за целите на определянето на равнището на закрила на правото на обезщетение.
- 75 Следователно отговорността на държавата-членка поради неправилно транспониране на тази разпоредба е подчинена на условието за установяване на очевидно и сериозно несъблюдаване от страна на тази държава на границите, които са били наложени на нейното право на преценка.
- 76 За да определи дали това условие е изпълнено, националният съд, сезиран с иск за поправяне на вреди, трябва да вземе под внимание всички елементи, които характеризират случая, отнесен пред него (Решение от 30 септември 2003 г. по дело Köbler, C-224/01, Recueil, стр. I-10239, точка 54).
- 77 Сред тези елементи фигурират по-конкретно освен степента на яснота и прецизност на нарушената норма и обхватът на правото на преценка, което нарушената норма предоставя на националните власти, и умишленият или неумишленият характер на допуснатото неизпълнение или на причинената вреда, извинимият или неизвинимият характер на евентуална грешка в прилагане на правото, обстоятелството, че възприетото от общностна институция поведение може да е допринесло за бездействието, за приемането или за запазването на национални мерки или практики, които противоречат на общностното право (вж. посочените по-горе Решение по дело Brasserie du pêcheur и Factortame, точка 56 и Решение по дело Köbler, точка 55).
- 78 По настоящото дело препращащата юрисдикция ще трябва да вземе под внимание степента на яснота и прецизност на член 8 от Директивата по отношение на изискваното равнище на закрила.

- 79 В това отношение следва да се подчертае, че нито страните в главното производство, нито държавите-членки, които са представили становища, нито Комисията са в състояние да предложат с точност минималното равнище на закрила, изисквано според тях от Директивата, в хипотезата, в която би се възприело, че последната не налага пълно гарантиране.
- 80 Освен това, както вече беше установено в точка 56 от настоящото решение, нито член 8 от Директивата, нито която и да е друга разпоредба от нея не съдържат елементи, даващи възможност да се установи с точност минималното равнище на закрила, изисквано за защита на правата на обезщетения.
- 81 Препращащата юрисдикция ще може също така да вземе под внимание Доклада СОМ(95) 164 окончателен на Комисията от 15 юни 1995 г. (непубликуван в *Официален вестник на Европейските общности*) относно транспонирането на Директивата от държавите-членки, на който е направено позоваване в становищата, представени пред Съда, и в който Комисията е направила следния извод (стр. 52): „Изглежда, че различните норми [приети от Обединеното кралство] отговарят на изискванията, предвидени в член 8 [от директивата]“. Всъщност, както отбелязва и генералният адвокат в точка 98 от своето заключение, подобна формулировка е могла, независимо от нейната предпазливост, да потвърди позицията на заинтересованата държава-членка по отношение на транспонирането на Директивата.
- 82 Следователно на третия въпрос трябва да се отговори, че в случай на неправилно транспониране на член 8 от Директивата, отговорността на засегнатата държава-членка е обусловена от установяването на очевидно и сериозно несъблюдаване от съответната държава на границите, които са били наложени на нейното право на преценка.

По искането за ограничаване във времето на последиците от настоящото решение

- 83 Обединеното кралство и Ирландия са направили искане, в случай че приеме тълкуване на Директивата, което е в полза на ишците в главното производство, Съдът да ограничи последиците от своето решение във времето единствено до производствата, образувани преди датата на неговото обявяване.
- 84 Като се имат пред вид отговорите, дадени на трите поставени въпроса, такова искане не следва да бъде уважено.

Относно съдебните разноски

- 85 С оглед на обстоятелството, че за страните по главния спор настоящото производство се явява етап от развитието на делото пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

- 1) Член 8 от Директива 80/987/ЕИО на Съвета от 20 октомври 1980 година за сближаване на законодателствата на държавите-членки**

относно закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежоспособност на техния работодател трябва да се тълкува в смисъл, че в случай на неплатежоспособност на работодателя и недостиг на средствата на допълнителни пенсионни схеми, създадени от една компания или между компании, финансирането на придобитите права на обезщетения за старост не трябва задължително да се осигурява от самите държави-членки, нито да бъде пълно.

- 2) Член 8 от Директива 80/987 не допуска съществуването на система за закрила като оспорваната в главното производство.**

- 3) В случай на неправилно транспониране на член 8 от Директива 80/987 отговорността на засегнатата държава-членка е обусловена от установяването на очевидно и сериозно несъблюдаване от съответната държава на границите, които са били наложени на нейното право на преценка.**

Подписи